

La redescoberta de Víctor Balaguer

enguany es commemora el centenari de la mort de l'escriptor i historiador Víctor Balaguer. Aquesta mateixa setmana, els dies 24 i 25 de maig, se celebra a Vilanova i la Geltrú un seminari per tal de recordar aquest centenari. A més d'exposicions, conferències i altres activitats, es publicarà una biografia sobre la seva figura.

Impulsor dels Jocs Florals, ministre de Foment i d'Ultramar, diputat a Corts, historiador, escriptor i mecenes són algunes de les facetes que va cultivar al llarg de la seva vida Víctor Balaguer (Barcelona 1824 - Madrid 1901). Ara, en commemoració del centenari de la seva mort, l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú impulsa, a través de l'anomenat Any Balaguer, una sèrie d'actes, exposicions i conferències per ressaltar la personalitat d'una de les figures més importants i influents del segle XIX. L'objectiu, segons la regidora de Cultura de l'Ajuntament de Vilanova, Teresa Llorens, és donar a conèixer "no només als vilanovins, sinó a la resta del país, qui va ser i què va fer Víctor Balaguer".

Emmarcar la personalitat de Víctor Balaguer és una tasca certament difícil perquè al llarg de la seva vida ell mateix va interpretar multitud de personatges, sovint contradictoris, però que individualment podrien ser motiu d'una intensa biografia. Aquest és el cas, per exemple, del Balaguer maçó. L'autor de la patriòtica *Història de Catalunya i de la Corona d'Aragó* va assolir el grau 33 de la maçoneria, el graó més alt de l'escalafó. Va ser aquesta vinculació amb el món tancat de la maçoneria el que li va comportar molts problemes, fins al punt que va caldre una notificació eclesiàstica que certifiqués que havia mort en el si de l'església catòlica per poder ser enterrat al cementiri vilanoví. I és que Víctor Balaguer, un lliurepensador, va ser un personatge que en tot moment va lluitar contra tot i tot-hom, va patir l'exili, persecucions i crítiques ferotges, però, això sí, perfectament adaptat al medi. Víctor Balaguer va ser, en tot moment, un personatge polifacètic, polèmic i singular però amb

una incidència social i política de primera magnitud.

El personatge. Fill d'un metge liberal, Balaguer va dedicar-se al periodisme, la història, la política i l'escriptura després d'abandonar els estudis de Dret, un fet que va indignar de tal manera la seva mare que el va desheretar. Això no obstant, sembla que les influències familiars no van minar el camí emprès per Balaguer perquè als catorze anys ja va estrenar la seva primera obra teatral, *Pepín el jorobado o el hijo de Carlomagno*, i cinc anys més tard, amb el seu gran èxit, *Enrique el Davidioso*, i va ser proclamat poeta oficial del Liceu (Liceu Filarmònic). Periodista i impulsor de diversos diaris de caràcter progressista, com ara *La Corona de Aragón* o *La Montana de Montserrat*, Balaguer va esdevenir tot un referent gràcies al seu gran èxit teatral *Don Juan de Serrallonga o los bandoleros de las Guillerías* (després transformada en novel·la pel mateix autor) i al seu poema *A la verge de Montserrat*, símbol de les aspiracions nacionalistes del moment.

Un dels altres punts clau de la personalitat de Víctor Balaguer és la seva contribució a la recuperació de la cultura i la identitat catalana. Impulsor del moviment literari conegut com la Renaixença, Balaguer va ser escollit per l'Ajuntament de Barcelona com un dels set poetes que havien de restablir els Jocs Florals, símbol de la recuperació literària catalana després de segles de silenci. El mateix Balaguer va guanyar tres vegades els Jocs Florals (a València i a Barcelona el 1860 i una altra vegada a la capital catalana un any més tard) i va ser nomenat Mestre en gay saber. A més, restablí les relacions catalanoocci-

Bust de Víctor Balaguer situat a la Biblioteca-Museu de Vilanova i la Geltrú, que ell mateix va fundar l'any 1884.

tanes gràcies a la seva coneixença amb el poeta Mistral mentre escriví històries patriòtiques sobre Catalunya, la Corona d'Aragó i els almogàvers, així com estudis sobre la literatura catalana medieval que el convertiren, a la dècada dels

seixanta, en tot un referent.

Un aspecte poc conegut fins ara de Balaguer és la seva vinculació amb el músic Felip Pedrell, amb qui va col·laborar estretament en la confecció d'algunes òperes. Coincidint amb l'Any Balaguer s'editarà properament l'òpera *Els Pirineus* escrita pel mateix Balaguer i musicada per Pedrell, mentre la regidora de Cultura de l'Ajuntament de Vilanova, Teresa Llorens, ja ha anunciat que "es mantenen converses perquè es pugui estrenar". Així mateix, el Gran Teatre del Liceu estrenarà la propera temporada (26 i 28 d'octubre) l'òpera *La faticiera*, una òpera que només s'ha representat una sola vegada i els originals

de la qual es conserven a la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer de la capital del Garraf.

El Balaguer polític. Diputat a Corts, president del Tribunal de Comptes del

Regne i de la Diputació i ministre de Foment i d'Ultramar a la fi del segle XIX, Balaguer es va haver d'exiliar a França per haver participat en l'intent revolucionari del general Prim el 1865 en contra dels borbons. Com a paradoxa de la història cal destacar que el rei Joan Carles I presidí cent anys més tard el Comitè d'Honor del Centenari i provocà les crítiques del grup municipal d'Esquerra Republicana, socis de govern del PSC i Iniciativa per Catalunya-Verds a l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.

La tasca política més notòria de Víctor Balaguer és la seva gestió com a ministre d'Ultramar en el període comprès entre els anys 1871 i 1888. Entre altres coses, va aconseguir la reorganització de les classes passives i la seva igualació amb les de la Península, així com el sanejament de l'administració colonial i la preparació d'una Exposició General de Filipines.

D'esperit contradictori i amb una forta personalitat, Balaguer va ser rebut el 10 d'octubre del 1874 com a membre de la Reial Acadèmia de la Història, mentre que el 1884 fundà la Biblioteca-Museu que porta el seu nom a Vilanova i la Geltrú en agraïment per haver estat nomenat fill adoptiu per les autoritats de la capital del Garraf. Morí el 14 de gener del 1901 a la seva casa de Madrid. Com tota la seva vida, i per mantenir l'esperit contradictori, la seva mort es va produir al carrer de la Salut. Geni i figura fins al final.

Bernat Deltell i Milà

Any Balaguer

Exposicions, conferències, la representació d'una òpera, una biografia en preparació escrita per la periodista Trini Ruiz, recitals poètics i la recuperació de la Casa Marquès de Castrofuerte com a centre d'estudis sobre el romanticisme són algunes de les activitats que es portaran a terme els propers mesos a Vilanova i la Geltrú per commemorar el centenari de la mort de Víctor Balaguer. Nomenat fill adoptiu de Vilanova el 1888, Balaguer va donar a la ciutat la Biblioteca-Museu que porta el seu nom un any més tard. És en aquest immoble, amb una col·lecció important de pintures, escultures, llibres i objectes orientals –de la seva època de ministre d'Ultramar–, on se celebraran bona part dels actes més importants de l'Any Balaguer. Una exposició sobre la seva vida i obra, inaugurada ara fa dues setmanes, i una àmplia mostra, a partir de l'octubre, sobre pintura catalana romàntica del segle XIX per emmarcar el context del polític i home de lletres són dues de les principals actuacions de l'Ajuntament de Vilanova. Això no obstant, i per donar més rellevància al centenari, molts actes se celebraran a Barcelona i a Madrid. Així, el Museu del Prado acollirà una conferència sobre Balaguer a càrrec del professor Francesc Fontbona; hi haurà, també, un acte al Congrés dels Diputats amb la participació de diverses personalitats polítiques, i s'intenta que l'edició dels Jocs Florals d'aquest any formi part dels actes de la celebració del centenari.